

Forfatter: Laub, Hardenack Otto Conrad

Titel: BREV TIL: Martensen, Hans Lassen FRA: Laub, Hardenack Otto Conrad (1874-12-30)

Citation: Laub, Hardenack Otto Conrad: "BREV TIL: Martensen, Hans Lassen FRA: Laub, Hardenack Otto Conrad (1874-12-30)", i *Biskop Otto Laubs Levnet - En livsskildring i breve (2. bind)*, Karl Schönbergs Forlag, s. 367. Onlineudgave fra Danmarks Breve: <https://tekster.kb.dk/text/letters-002252230-002-shoot-L0022522300020139.pdf> (tilgået 28. april 2024)

Anvendt udgave: Biskop Otto Laubs Levnet - En livsskildring i breve (2. bind)

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

Fra Laub til Martensen
Viborg, 30. December 1874

— — — — — Af alle Aandens Gebeter har Politiken, og hvad dermed hænger sammen, altid hørt til dem, hvor jeg meest følte mig fremmed og nødigst kom ind. Jeg har med besynderlig Glæde læst, hvad Schelling et Sted siger, at den lykkeligste Statsforfatning er den, hvorved den store Deel af Folket er fritaget for at tænke paa Statsanliggender (saa omtrent), for at kunne blive i sit Eget. Alligevel, „tage Duens Vinger“ og flye herfra, det hverken kunde eller maatte jeg: mit Kald, hvori jeg helst vilde lukke mig inde, har jeg midt i denne Verden, og maa vide, hvor jeg staaer, og hvorledes jeg vil stille mig (Luc. 16, 12 har tidt slaaet mig). Hvor maa jeg da skjønne paa, naar en Ven, som kan see længere omkring end jeg Nærsynede, vil tage mig ved Haanden! Og denne Ven har De været mig fremfor Nogen: først i Deres Ethik, hvor jeg fandt det Fremmede i og med mit Eget; saa i Deres sidste Skrift, og nu i dette Brev. Hvad De her skriver, kalder De „Antydninger“; men De har givet, saaledes som De kan det i s. 368faa store Træk, en Totalanskuelse, som rummer Alt, hvorpaa det kommer an, — den, hvormed jeg gjennem mit hele Liv, mere eller mindre bevidst, har sympathiseret, som anbefaler sig for min Samvittighed. — „Kongen af Guds Naade“ er mig en næsten medfødt Tanke (en Afglands af Kongedømmet i Guds Rige, baade det gl. og det n. Test.s); ihvad andre Folk ville mene, os er dette givet. Hvor meget Begivenhederne have villet frarive mig den, er jeg vedbleven at leve i den, skjøndt den tilsidst omtrent var bleven min eensomme, tause Helligdom, som jeg kun paa Prædikestolen i den befalede Bøn kunde aabne for dem, der endnu havde Øre for den, og skjøndt det maatte forekomme mig, at der i 1848 var gjort Skridt bort fra vor gamle Arv, som ikke igjen kunde gjøres tilbage uden ved en ny Revolution med derpaa følgende fortsatte Bølgegang, hvad kun var en ny Elendighed. Heraf kan De forstaae, hvorledes det maatte tiltale mig, da jeg læste, hvad De skrev om den liberale Stat med dens Parti-Egoisme, almindelige Lighed og almindelige Stemmeret, hvorved Kongedømmet trænges tilbage, og i Modsætning hertil: en Ordning, hvorved det Corporative, „Stænderske“ kommer til sin Ret, og hvor der alene er Plads for et virkeligt Kongedømme; hvad De saa slaaende siger om den skjærende Modsigelse mellem en Lighed for Alle og — en Familie, som med Arveret, uden nogen Slags Mellemlid, rager op over hele den flade Masse; — og at De ikke taler som om Noget, hvis Tid har været, som Nogle glæde sig over, men Alle maae finde sig i at være kommen ud over, men som om en Tilstand, der maa komme tilbage, og hvortil De øiner en Dør — i et Phænomen, som var i Begreb med at blive Alles Skræk. Denne Tanke om s. 369 Socialismen som „Døren“ har De ikke grebet ud af Luften, ei heller taget ud af Deres System, hvor den ganske vist har sit Hjem (imod den overvældende Individualisme er der ingen anden Hjælp end dens Modsætning); men den er umiddelbart given Dem i Begivenhederne, i det, som er blevet Tidens brændende Spørgsmaal. Det, hvorfor man frygter, skal aabne Øinene for det, der fattes; derfor skal man i Skræmmebilledet lære at see ikke blot det, hvormed man paa et enkelt Punkt maa see at affinde sig, men det, hvortil man heelt igjennem trænger, som i Ordningen af det Hele maa komme til sin Ret. Kan denne Tanke trænge igjennem, og vil man handle derefter, saa vil Maalet kunne naaes uden nogen Revolution fra neden eller fra oven. Gud give det!

Der er vel endnu mangt et „hvorledes“ tilbage, som det ikke kan være Andet, naar Principer skulle føres ud i Livet: „hvorledes kan dette skee? hvorledes skal Døren blive aabnet?“ o. s. v. Var jeg nu hos Dem, da havde jeg mange Spørgsmaal at gjøre Dem, om Tidens Tegn, hos os og paa andre Steder, hvorledes De tyder dem. De vilde da maaskee kunne sige mig adskilligt Trøsteligt, som De har faaet Øie paa. Men især vilde De sikkert svare, at hvad der bør være, det maa komme, og ved det maa der holdes fast med eller imod Haab. Et glædeligt Tegn er det jo i ethvert Tilfælde, at Deres lille Skrift har vakt en saa almindelig Opmærksomhed, — og især, at det synes at skulle faae Indgang hos De første Vedkommende. Det seer jo virkelig ud, som om en Dør er ved at aabne sig. Jeg har endelig faaet fat paa „Social- Demokraten“, og glædet mig med Dem over den Modtagelse, Deres Skrift her har faaet. Anmeldelsen er jo s. 370i enhver Henseende vel skreven, rolig og klar. Der er vel Adskilligt, „hvori man ikke kan være enig med Dem“, og det angaaer ikke blot saadanne Differentser, som ved enhver Forhandling komme frem. Her ere ogsaa Antydninger af en dybere gaende Uenighed. Naar Redacturen holder paa en fælleds og offentlig Opdragelse, hvorved Familielivet forstyrres i sin Rod, saa viser han derved, at han ikke forstaaer Deres Socialisme, som ikke vil en masseagtig Samling, der tilsidst ender paa samme Sted som den yderliggaaende Individualisme, men en Organisme, hvor Individualiteten hommer til sin Ret igjennem den hele Leddeling. Hvad Christendommen angaaer, da indtager han ingen fjendtlig Stilling til den, men anviser den sin Plads i Privatlivet, hvorved han borttager baade Grundvolden og det sidste Formaal for den offentlige Moral. Alligevel er der ikke Lidet vundet, dersom han fra at betragte Christendom og Kirke som noget ikke Fjendtligt, maatte være kommen til heri at ane en naturlig Medforbunden, som man maa vogte sig for at støde fra sig, selv om man ikke forstaaer dens Magt. Han kunde lære af Deres Ethik, at Christeligt og Menneskeligt ikke staae i Opposition, tværtimod ikke kunne undvære hinanden; og han synes at have Dannelse nok til at kunne læse og forstaae den (det er jo en Deel heraf han har anmeldt). Man kan ikke Andet end glæde sig over den første Udtalelse fra den Side. Gid nu de, til hvem De nærmest har henvendt Dem, Statens og Kirkens Tjenere, maae kunne arbeide videre i denne Aand! — — — — —

Og nu lev vel! Glæde og Velsignelse i det nye Aar! Gud bevare Dem for os Alle!

Deres O. Laub.